

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Dandserinden

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Dandserinden", i Paludan-Müller, Fr.: *Dandserinden*, udg. af Berit Ziegler, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 144. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm04-shoot-idm140348531769216/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Dandserinden

ser mod teksten som muligt, dog er otte indlysende tegnfejl og sættefejl stiltiende rettet. Udgiveren har ikke rettet den specielle genitivsform: Adonis' (104.5), Venus' (283.7) etc., der optræder i førsteudgaven; formen er af Paludan-Müller ændret i de følgende udgaver til: Adonis', Venus' etc.

Førsteudgaven udkom anonymt vinteren 1832-33 på C.A. Reitzels Forlag. Derefter blev den udgivet med angivelse af forfatterens navn med jævne mellemrum gennem hele det nittende århundrede: i 1834, 1837, 1847, 1854, 1861 og 1872. Samtlige genudgivelser var stærkt reviderede, skønt Paludan-Müller altid forsikrede, at der kun var tale om »ydre Formforbedringer« (forordet til 1847-udgaven).

Den samlede proces i ændringerne afspejler Paludan-Müllers udvikling og aldring, men berører også teksten mere og mere af dens oprindelige liv og tidspræg. Den romantiske fortæller ender som en mere og mere dødsmerket moralist, hvilket netop medfører, at hans distance til de unge hovedpersoner bliver større. Stilens moderne disharmoni nærmer sig normalsproget såvel i ordvalg som i stillfigurer. Samtidig ændrer hovedpersonerne karakter: Dione styres efterhånden mere af den store kærlighed end af driften, og skønt han fortsat forfører og svigter hende, ændres Charles' karakter – ikke plausibelt – bort fra løpsen og kujonen hen imod den positive helt, mens Marles bliver en ren skurk uden skyggenes dimensioner. Alt dette hænger selvfølgelig sammen med digterens udvikling fra splittelse og tvivl til forsagelse og tro – og i større tidsammenhæng: med udviklingen fra romantisme til kritisk idealisme.

Hvor vigtige revideringer var for Paludan-Müller, fremgår af et brev til forfatteren P. Hjort (1793-1871) den 10. dec 1866: »Uagtet Formen jo er Aandens Sag, kan vi her vel bedst lære af Naturen, der straffer med Monstrositet ethvert formelt Brud. Forsømmelse i dette Stykke er ogsaa et sikkert Kjendetegn paa, at en Forfatter gaaer ned ad Bakke« (*Udvalg af Breve til P. Hjort*, Ny Samling, s. 474). Paludan-Müller havde da også langt fra tillid til egne rettelser og sammenlignede derfor gerne med manuskript og tidligere udgaver. Således kan man konstatere, at han havde hele fire tidligere udgaver ved hånden, da han reviderede 1872-udgaven.

Paludan-Müller ønskede, at man ved genudgivelser efter hans død ville holde sig til den sidste af ham selv besørgede udgave, hvilket alle udgivere hidtil har gjort. *Dandserinden* blev sidst genoptrykt efter